

Jak Pentagon ukradl Švýcarsku 158 milionů USD

Představte si, že vejdete do restaurace, objednáte si láhev vína a steak a číšník vám řekne: „Zaplatte víno předem; steak vám naučtujeme, až dorazí.“ Podáte mu hotovost za víno — okamžitě a v dobré víře. Hodiny ubíhají. Kuchyně je tichá — žádné víno, žádný steak, nic. Když si stěžujete a řeknete, že zmrazíte další platby, dokud se něco skutečně neobjeví, manažer se usměje a odpoví: „Ach, vaše peníze za víno jsme už vzali a zaúčtovali je na steak. Je to stejně jedna velká účtenka — naše politika nám umožňuje přesouvat prostředky mezi vašimi objednávkami, kdykoli je na jedné straně nedostatek. Kuchyně v zadní části jede naplno... jen teď ne pro váš stůl.“

Přesně tak se teď cítí Švýcarsko.

Koncem března 2026 odhalil švýcarský veřejnoprávní vysílatel SRF, že Spojené státy tiše převedly přibližně 126 milionů švýcarských franků — zhruba 158 milionů USD — z plateb, které Švýcarsko již provedlo v plné výši a včas, na svůj program stíhaček F-35. Tyto prostředky byly přesunuty uvnitř jediného sdruženého trustového fondu Foreign Military Sales (FMS), aby pokryly nedostatek na samostatné smlouvě Švýcarska na protivzdušnou obranu Patriot, přestože Bern platby za Patriots zmrazil právě kvůli obrovským zpožděním dodávek způsobeným tím, že USA upřednostňovaly jiné spojence. Švýcarsko, vzorový zákazník, který nikdy neplatil pozdě, zjistilo, že jeho platby v dobré víře byly tiše přeúčtovány, aby udržely peněžní tok směrem k Lockheed Martin navzdory nulovému viditelnému pokroku na jeho vlastních objednávkách.

Švýcarská objednávka Patriotů: Přearazení priorit, nikoli platební neschopnost

V rámci modernizačního programu vzdušných sil Air2030 si Švýcarsko objednalo pět palubných jednotek (baterií) Patriot spolu s až 36 stealth stíhačkami F-35A Lightning II (později zredukováno na přibližně 30 z důvodu nákladů). Oba programy procházejí všemi platbami přes americký systém Foreign Military Sales. Švýcarsko splnilo každý platební kalendář bez zpoždění.

Dodávky Patriotů měly původně začít v letech 2026–2028. V roce 2025 Washington nejprve odvolával prioritu pro Ukrajinu, což švýcarské dodávky odsunulo. Poté vypukl íránský konflikt a Pentagon švýcarskou objednávku přeřadil na ještě nižší prioritu. Na začátku roku 2026 bylo Bernu sděleno, že časový plán se posunul o čtyři až pět let — možná i déle — zatímco náklady programu narostly až o 50 procent, zhruba z 2 miliard na 3 miliardy CHF. Na podzim 2025 Švýcarsko zmrazilo další platby za Patriots s argumentem, že bez prokazatelného pokroku ve výrobě nebo dodávkách nemá povinnost dál platit.

Program F-35 čelil vlastním překročením nákladů a výrobním tlakům, ale Švýcarsko pokračovalo v platbách do sdruženého fondu, plně očekávajíc, že oba programy budou považovány za oddělené.

Matematická marnost íránského konfliktu

Toto se nedělo ve vzduchoprázdnu. Spojené státy a Izrael spotřebovaly rakety Patriot v ohromujícím tempu během války proti Íránu. Jen během prvních čtyř dnů konfliktu americké a spojenecké síly odpálily 943 raket Patriot — zhruba celou osmnáctiměsíční výrobní kapacitu při normálním mírovém tempu.

Každá interceptorová raketa Patriot PAC-3 MSE stojí přibližně 3,9–4,2 milionu USD. Levné íránské drony Shahed, které sestřelovaly, stojí 20 000 až 50 000 USD za kus. Írán vyrábí přibližně 10 000 těchto dronů měsíčně. Matematika je nemilosrdná:

- Jeden výstřel Patriot stojí zhruba stonásobek průměrného dronu Shahed.
- Při současném výrobním tempu (~50–60 raket měsíčně) by trvalo více než 16 let jen na to, aby se vyrovnalo jednomu měsíci íránské produkce dronů — za předpokladu dokonalé účinnosti, která v boji nikdy neexistuje.

I s příslibem Lockheed Martin, že výrobu zčtyřnásobí na 2 000 raket ročně, zůstává matematika nemožná: $10\,000 \text{ dronů měsíčně} \div 167 \text{ raket měsíčně} = \mathbf{60 \text{ měsíců (5 let)}}$ jen na vyrovnání současného íránského výrobního tempa — a to za předpokladu dokonalé účinnosti sestřelu, která se v reálném boji nikdy nevyskytuje.

Tato matematická nemožnost překračuje strategické selhání — představuje zásadní porušení smluvního základu. Když je splnění smlouvy matematicky nemožné kvůli okolnostem, které plně ovládá prodávající (upřednostňování jiných zákazníků z geopolitických důvodů), je povinnost kupujícího plnit osvobozena podle principů mezinárodního práva. Švýcarsko správně usoudilo, že tento slibovaný nárůst výroby je bezvýznamný tváří v tvář drtivé íránské výrobní převaze. Termín dodání švýcarských Patriotů se efektivně posunul do nekonečna nikoli kvůli výrobním zpožděním, ale protože celý strategický přístup byl matematicky odsouzen k neúspěchu. Toto racionální hodnocení — založené na strategické analýze, nikoli na neochotě platit — vedlo Bern k pozastavení průběžných plateb.

Tato matematická marnost je skutečným důvodem, proč Pentagon převedl švýcarské peníze z F-35. Přesun peněz nikdy nebyl o pomoci Švýcarsku získat jeho dlouho zpožděné systémy. Byl to záměrný manévr, jak použít peníze švýcarských daňových poplatníků k financování vlastního amerického válečného úsilí na Blízkém východě — udržet výrobní linky v chodu a rakety proudící pro americké a izraelské operace proti Íránu, zatímco švýcarské objednávky zůstávaly s nízkou prioritou a nedodané. Ve výsledku bylo neutrální Švýcarsko nuceno dotovat právě ten konflikt, který učinil dodávky jeho Patriotů nemožnými.

Mezera ve sdruženém fondu

Podle pravidel FMS proudí **všechny** švýcarské platby za americké zbraně — F-35, Patrioty nebo cokoli jiného — do jediného sdruženého trustového fondu spravovaného Pentago-

nem. Smluvní znění výslovně umožňuje USA přerozdělovat peníze mezi programy jednoho zákazníka, kdykoli jedna strana vykazuje nedostatek.

Švýcarsko považovalo obě smlouvy za oddělené páky a jednalo v dobré víře. Pozastavilo platby za Patriots a očekávalo, že peníze za F-35 zůstanou oddělené pro tento program. Místo toho Pentagon jednoduše přesunul existující prostředky z F-35, aby udržel stranu Patriots při životě, čímž úplně obešel zmrazení. Peníze dál proudily k Lockheed Martin a jeho partnerům, přestože na dodávkách specifických pro Švýcarsko u obou systémů byl minimální nebo žádný pokrok. Aby zalepilo vzniklou díru ve svém rozpočtu na F-35, muselo švýcarské ministerstvo obrany předčasně uvolnit desítky milionů dalších franků daňových poplatníků.

Politické dopady ve Švýcarsku

Ředitel Armasuisse Urs Loher, nejvyšší švýcarský představitel pro vyzbrojování, přesun potvrdil pro SRF, ale veřejně dokázal částku popsat pouze jako „nizkou třímístnou milionovou sumu“. Situaci označil za „velmi neuspokojivou“. Incident vyvolal parlamentní otázky v Bernu a obnovené volání po úplném vyšetřování. Zákonodárci napříč spektrem nyní otevřeně diskutují o tom, zda ještě více omezit objednávku F-35 nebo hledat evropské alternativy (jako francouzský SAMP/T) pro budoucí potřeby protivzdušné obrany, aby se vyhnuli tomuto druhu závislosti na dodavateli, který řadí menší neutrální partnery na konec fronty.

Morální a etické zúčtování

Neexistuje žádný mezinárodní trestní soud, který by to stíhal jako „krádež“ nebo „podvod“. Přesto podle jakéhokoli morálního nebo etického standardu — a určitě podle principů obecného práva o smlouvách, dobré víře a bezdůvodném obohacení — působí manévr Pentagonu nerozeznatelně od jednání ve špatné víře. Švýcarsko platilo včas, plnilo všechny povinnosti a pouze uplatnilo své právo zdržet další platby u programu, který byl efektivně přeřazen do zapomnění.

Tento incident odhaluje zásadní porušení suverenity: švýcarští daňoví poplatníci, kteří financovali obranu své země, zjistili, že jejich peníze byly převedeny na financování amerických agresivních válek na Blízkém východě. Nikdy to nebyl pouhý smluvní spor. Bylo to neutrální země nucená dotovat konflikty zcela mimo její bezpečnostní zájmy, přičemž dolary jejích občanů byly použity na účely, které přímo odporují dlouhodobé zahraniční politice Švýcarska založené na neutralitě.

Princip *pacta sunt servanda* („dohody musí být dodržovány“) je základním kamenem mezinárodního práva. Přestože technické znění sdruženého fondu FMS může USA poskytnout smluvní zástěrku, duch dohody — platby vázané na pokrok a ověřitelné dodávky — byl podkopán. Švýcarsko žádalo pouze plnění, na které mělo smlouvu. Místo toho byly jeho peníze převedeny na financování programu, který byl přeřazen z důvodů zcela mimo kontrolu Bernu.

Zkušenost Švýcarska se nyní stává součástí rostoucího záznamu, proč by národy měly být extrémně opatrné při uzavírání obranných smluv s americkými výrobci. Spojené státy si

vytvořily hroznou pověst obranného dodavatele — takového, který upřednostňuje politicky propojené zákazníky před smluvními závazky, využívá finanční mezery k maximálnímu vytěžení hodnoty bez ohledu na dodávky a buduje závislost jen proto, aby ji zneužil pro geopolitické cíle. Sdružené fondy nabízejí administrativní pohodlí pro prodávajícího, ale zbavují kupujícího zamýšlené páky. Když zaplatíte předem za víno a restaurace to zaúčtuje na steak, který nikdy nepřijde — zatímco skutečné vaření probíhá pro něčí urgentní objednávku — rychle se naučíte, kdo skutečně ovládá účet.

Zda Bern dokáže získat odškodnění, pokuty nebo větší transparentnost, se teprve ukáže. Prozatím tento incident stojí jako učebnicový příklad asymetrické moci v obranných zakázkách: kupující píše šeky, dodržuje všechny termíny a přesto je odsunut na konec fronty. Švýcarsko neudělalo nic špatného. Prostě zjistilo tvrdým způsobem, že dobrá víra není vždy oplácena, když zavolá geopolitická naléhavost.